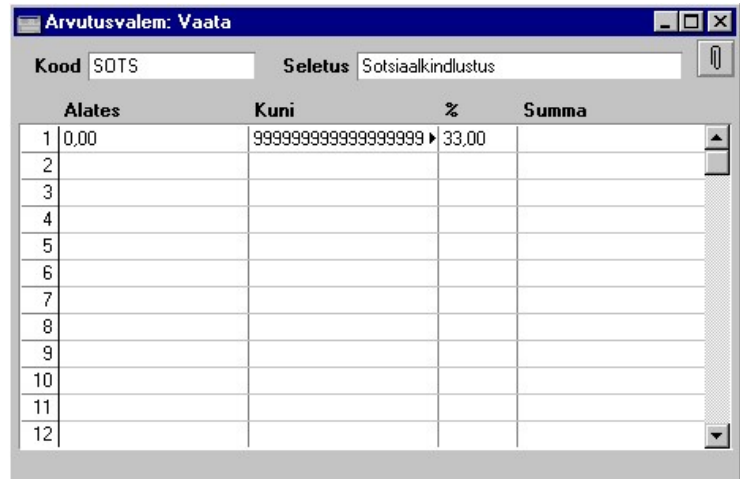

Arvutusvalemid, automaatlausendid

Selles seadistuses kirjeldatakse arvutusvalemid, mida kasutatakse Automaatlausenditel.

Arvutusvalemi sisestamine

Tee real 'Arvutusvalemid, automaatlausendid' topeltklõps. Avaneb nimekiri olemasolevatest Arvutusvalemitest. Osuta [Uus] uue kaardi sisestamiseks või [Koopia], kui soovid mõnd olemasolevat kaarti kopeerida. Kui valem on sisestatud, salvesta see osutades [OK] ja sule aken sulgemisruudust.

	Alates	Kuni	%	Summa
1	0,00	9999999999999999999 ▶	33,00	
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Arvutusvalemi sisestamiseks toimi järgnevalt—

1. Anna Valemile kuni 12 tähemärgist koosnev kood. Igal Valemil peab olema oma ainulaadne kood. Ära kasuta koode, mida võidakse mõista Valemina. Nt ära kasuta koode, milles numbrile järgneb % märk nagu "10%" või "+10%".
2. Anna Valemile kirjeldav nimetus, mida näed aknas 'Arvutusvalemid, automaatlausendid: Sirvi'.
3. Sisesta Valem. See võib olla kombinatsioon protsentidest (sisestatakse '%' tulpa) ja fikseeritud summadest (sisestatakse 'Summa' tulpa).

Ülaltoodud näites arvutatakse summa põhjal väärtused vastavalt määratud protsendile.

Valemiridade numbrivahemikud (tulbad Alates/Kuni) on soovitav kirjeldada kaks kohta peale koma. Nt vahemikud 0-99.99 ja 100-199.99 annavad täpsema tulemuse kui 0-100 ja 101-200.

Arvutusvalemi kasutamine Automaatlausendil

Arvutusvalem tuleb sisestada Automaatlausendi Deebet või Kredid väljale järgmiselt. Kui Valem sisestatakse Automaatlausendi Deebet väljale, rakendatakse valemit eelneva kanderea väärtusel ning tulemus asetatakse Kande Deebet väljale. Kui Valem sisestatakse Automaatlausendi Kredid väljale, asetatakse tulemus Kande Kredid väljale.

Alltoodud näites on ülalkirjeldatud Valemi kood sisestatud Automaatlausendi Deebet väljale—

Automaatlausend: Vaata					
Kood		Nimetus			
PM1		Palgamaksud 1000			
Konto	Objekt	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredid	KM-kood
1	5680	#		SOTS	
2	2550				33%
3	2510		260		
4	2510				26%
5	2640	#			=
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

Arvutusvalemi kasutamine

Kui sisestad Kande, sisesta kõigepealt vajalik kulukonto ning summa. Teisele reale sisesta Konto väljale Automaatlausendi kood.

Kanne: Uus

Nr. 2 Op.kp. 02.05.2001 Viide

Seletus Mati aprilli palk

Konto	Objektid	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredit	KM-kood
1 5010	MÜÜK1,MATI,TLN	Palgad	7500,00		
2 PM1					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					

Vahe 7500,00 Käive 7500,00 0,00

Vajuta *Enterit*. Hansa sisestab Automaatlausendi ning summad arvutatakse järgmiselt—

Kanne: Vaata

Nr. 2 Op.kp. 02.05.2001 Viide

Seletus Mati aprilli palk

Konto	Objektid	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredit	KM-kood
1 5010	MÜÜK1,MATI,TLN	Palgad	7500,00		
2 5680	MÜÜK1,MATI,TLN	Sotsiaalkindlustus	2475,00		
3 2550		Sotsiaalkindlustus		2475,00	
4 2510		Isiku tulumaks	260,00		
5 2510		Isiku tulumaks		1950,00	
6 2640	MÜÜK1,MATI,TLN	Palgavõlgnevus		5810,00	
7					
8					
9					
10					
11					

Vahe 0,00 Käive 10235,00 10235,00

Automaatlausendid

Automaatlausendeid saad kasutada Finants-, Müügireskonto ja Ostureskonto Kannete sisestamise lihtsustamiseks.

Kui teatud tüüpi Kanne kordub pidevalt, saad luua mudeli, kuhu sisestad kogu vajaliku info, nt kontonumbrite kombinatsiooni vaid ühel korral. Kui järgmine kord soovid sellist Kannet sisestada, võid selle asemel valida automaاتفunktsiooni. Sellega koostatakse valmis Kanne, mida saad vastavalt

vajadusele muuta. Sellisteks näideteks võivad olla palgakanded, püsikulud jne. Automaatlausendid hoiavad kokku tööaeva ja tagavad alati õigete kontode kasutuse.

Uue Automaatlausendi loomine

Tee Seadistuste nimekirjas real 'Automaatlausendid' hiirega topeltklõps. Avaneb nimekiri olemasolevatest Automaatlausenditest. Osuta [Uus] uue kaardi sisestamiseks. Kui Automaatlausend on sisestatud, salvesta see osutades [OK] ja sule aken sulgemisruudust. Sule ka sirvimisaken.

	Kood	Nimetus	Konto	Objekt	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredit	KM-kood
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								

Kood Kood võib koosneda kuni kuuest tähest või numbrist. Igale mudelile tuleb anda oma ainulaadne kood ning need ei tohi kattuda kontoumbritega.

Kannete sisestamisel vali kontonumbri asemel see kood ning kasutatakse vastavat mudelit.

Nimetus Anna mudelile kirjeldav nimetus nt "Palgamaksed". Seda nimetust näed aknas 'Automaatlausendid: Sirvi.

Konto *Ctrl-Enter* Kontode register, Finants/Üldine moodul

Sisesta kontonumbrid, igale reale üks.

Sellele väljale võid sisestada numbri sümboli (#) tähistamiseks seda, et konto number, nimetus ja summa võetakse mudeli kasutamisel eelmiselt realt. # saad eesti klaviatuuril kasutades *Shift-3* klahvikombinatsiooni.

Sellele väljale võid sisestada hüüumärgi (!) tähistamiseks seda, et Kande eelmine rida tuleb Automaatlausendi tulemusega üle kirjutada. Vt. alltoodud näidet.

Automaatlausendi saad siduda kindla kontonumbriga. Sisesta Automaatlausendi kood Konto kaardil väljale 'Autom. laus.'. Kui see kontonumber sisestatakse Kandlele, sisestub vastav Automaatlausend.

Objekt *Ctrl-Enter* Objektide register, Finants/Üldine moodul

Siin määrad, millised Objektid Kannetele kaasatakse. (Objektidest ja Objektitüüpidest on lähemalt juttu Üldist moodulit käsitlevas peatükis käesoleva juhendi 1. raamatus.) Võid sisestada # märgi, kui soovid et Objektid kopeeritaks eelnevalt kanderealt.

Sisu Siia sisestatakse iga Kannet kirjeldav tekst. Võid sisestada # märgi, kui soovid, et tekst kopeeritaks eelnevalt kanderealt.

Baas 1 Deebet, Baas 1 Krediid

Ctrl-Enter Arvutusvalemite seadistus, Finants

Siia saad sisestada kindla summa (nt palk või rent) või arvutusvalemi. Võid sisestada ka protsendi lisades numbrile % märgi. Automaatlausend arvestab siis vastava protsendi eelmise rea summast. Võid kirjeldada veelgi keerukama valemi kasutades seadistust 'Arvutusvalemid, automaatlausendid' (kirjeldatud edaspidi) ning sisestada siia vastava valemi koodi. Automaatlausend rakendab siis määratud valemit eelmise rea summal.

Kui summa või valem on sisestatud Deebet väljale, sisestatakse arvutatud summa originaalsummaga samasse tulpa. Kui summa või valem on sisestatud Krediid väljale, sisestatakse arvutatud summa vastastulpa.

Kui arvutusvalem on sisestatud Deebet väljale, arvutatakse summa vastavalt eelneva rea Deebet välja summale ning see asetatakse deebetpoolele. Seega on soovitatav sisestada arvutusvalem nii Automaatlausendi Deebet kui Krediid väljale.

Võid tasakaalustada kõik eelnevad kanderead sisestades võrdusmärgi (=) Deebet või Krediti väljale.

Pane tähele, et Deebet ja Kredit väljad käituvad erinevalt, kui oled ühele neist sisestanud arvutusvalemi. Lähemalt loe palun Arvutusvalemite seadistust käsitlevast juhendi osast edaspidi.

KM kood **Ctrl-Enter** KM koodide seadistus, Finants

Sisesta KM kood, mida soovid kandereal näha. Seda saad kasutada aruannete kirjeldamisel.

Järgnevas näites näed mudelit, mis jagab summa nelja Objekti vahel vastavalt protsentidele, kui summa on Kandlele kantud. Seda saad kasutada nt püsikulude jagamisel osakondade vahel.

Automaatlausend: Vaata						
Kood		Nimetus				
JAOT		Rendikulude jaotamine osakondade vahel				
Konto	Objekt	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredit	KM-kood	
1	!	MÜÜK1	#	10%		1
2	#	MÜÜK2	#	20%		1
3	#	MÜÜK3	#	30%		1
4	#	MÜÜK4	#	40%		1
5	1470			18%		
6	1021				=	
7						
8						
9						
10						
11						
12						

Esimesel real on Konto väljal hüüumärk ning protsent Deebet väljal. Hüüumärk tähendab, et kui Automaatlausend Kandlele sisestatakse, kirjutatakse eelneva rea summa üle automaatlauseendi summaga (antud juhul, protsendiga originaalsummast). See summa sisestub samale poolele (deebet või krediti) originaalsummaga, kui protsent on Automaatlauseendi Deebet väljal. Teiste sõnadega, originaalsummat vähendatakse 90%. Määratud Objekti kantakse kanderea Objekti väljale ning Sisu jääb samaks.

Automaatlauseendi teine rida viitab taas originaalsummale, millest arvutatakse protsent samal poolel (deebet või krediti) kui originaal, kasutades uut rida Kandel. # märk Konto ja Sisu väljadel tähendab, et uuel real kasutatakse sama kontot ja teksti mis originaalis ning Objekti väljale sisestub "MÜÜK2". Automaatlauseendi kolmas ja neljas rida toimivad sarnaselt, luues Kandlele uusi ridu erinevate Objektidega ja protsentidega originaalsummast.

Viiendal real arvutatakse originaalsummast KM standardmääraga 18%, mis asetatakse omaette reale ostu KM kontole samale poole (deebet või kredit) nagu originaalsumma.

Automaatlausendi viimasel real on kontonumber ja võrdusmärk (=) Krediti väljal. See tähendab, et eelnevate ridade summa kantakse sellele kontole. See kantakse originaalsummale vastaspoolele (deebet või kredit), kuna võrdusmärk on Krediti väljal.

Kui sisestad Kanned, alusta kulukontost ning KM-ta summast. Teisele reale sisesta Konto väljale Automaatlausendi kood.

Kanne: Uus

Nr. 4 Op.kp. 02.05.2001 Viide

Seletus Ruumide rent

Konto	Objektid	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredit	KM-kood
1 6010		Ruumide rent	100000,00		
2 JAOT					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					

Vahe 100000,00 Käive 100000,00 0,00

Vajuta *Enterit*. Hansa sisestab Automaatlausendi ning summad arvutatakse järgmiselt—

Kanne: Uus

Nr. 4 Op.kp. 02.05.2001 Viide

Seletus Ruumide rent

Konto	Objektid	Sisu	Baas 1 Deebet	Baas 1 Kredit	KM-kood
1 6010	MÜÜK1	Ruumide rent	10000,00		1
2 6010	MÜÜK2	Ruumide rent	20000,00		1
3 6010	MÜÜK3	Ruumide rent	30000,00		1
4 6010	MÜÜK4	Ruumide rent	40000,00		1
5 1470		Teistele tasutud käiber ▶	18000,00		
6 1021		Arveldusarve Hansapa ▶		118000,00	
7					
8					
9					
10					
11					

Vahe 0,00 Käive 118000,00 118000,00

Näites toodud Automaatlausend on mõeldud kasutamiseks Finantsis ning on seepärast kahepoolne, et koostatav Kanne oleks tasakaalus.

Püsilulud võidakse sisestada ka Ostuarvetena Ostureskontros. Automaatlausendi koodi võid sisestada ka Ostuarve Konto väljale samuti nagu Kannete puhul. Meie näites võib ka Ostuarveid osakondade vahel jagada. Siin kasutatav Automaatlausend peab olema ühepoolne: sellel ei tohi olla viimast tasakaalustavat rida, millega tehakse konteering pangakontole. Kui Ostuarvest koostatakse Kanne Finantsi, tehakse tasakaalustav konteering Ostuvõlgade kontole nagu tavaliselt. Ostuarve Tasumisest koostatakse Kanne, millel on konteering pangakontole. Samuti ei pea Ostuarvetel kasutataval Automaatlausendil olema KM arvutust, kuna selleks on KM kood.

Ühepoolseid Automaatlausendeid võid sisestada ka Müügiarve ridade Konto väljale.

Olemasolevast uue Automaatlausendi koostamine

1. Tee seadistuste nimekirjas real 'Automaatlausendid' hiirega topeltklõps.
Avaneb aken 'Automaatlausendid: Sirvi', milles näed olemasolevaid Automaatlausendeid.
2. Ava soovitud Automaatlausend ja osuta [Koopia]. Avaneb aken 'Automaatlausend: Uus', mis on koopia olemasolevast kaardist. See uus kaart ei ole veel salvestatud.
3. Muuda kaarti nagu tavaliselt ja sisesta vajalik informatsioon. Uuele Automaatlausendile pead andma uue koodi.
4. Salvesta kaart osutades [OK] või osuta [Jäta], kui Sa ei soovi kaarti salvestada. Sule aken sulgemisruudust.

Automaatlausendi muutmise

1. Tee seadistuste nimekirjas real 'Automaatlausendid' hiirega topeltklõps.
Avaneb aken 'Automaatlausendid: Sirvi', milles näed olemasolevaid Automaatlausendeid.
2. Otsi üles Automaatlausend, mida soovid muuta. Vajadusel kasuta välja 'Otsi' akna allservas: sisesta otsitava Automaatlausendi kood ja vajuta *Enterit*.
3. Osuta [OK] või tee real topeltklõps.
Automaatlausend avatakse aknas 'Automaatlausend: Vaata'.

4. Muuda kaarti nagu tavaliselt ja sisesta vajalik informatsioon.
5. Salvesta kaart osutades [OK] või osuta [Jäta], kui Sa ei soovi kaarti salvestada. Sule aken sulgemisruudust.

Automaatlausendi kustutamine

1. Tee seadistuste nimekirjas real 'Automaatlausendid' hiirega topeltklõps.
Avaneb aken 'Automaatlausendid: Sirvi'.
2. Otsi üles Automaatlausend, mida soovid muuta kasutades vajadusel välja 'Otsi' akna allservas nagu kirjeldatud eespool.
3. Osuta [OK] või tee real topeltklõps. Automaatlausend avatakse aknas 'Automaatlausend: Vaata'.
4. Vali 'Kustuta' Kaart-menüüst. Automaatlausend kustutatakse jäädavalt. Ekraanil avaneb eelmine Automaatlausend.
5. Sule aken sulgemisruudust.

Automaatlausendi kustutamist ei saa tühistada

Eelarvevõtmed

Eelarvevõtmed on abivahendiks Eelarvete koostamisel. Eelarvevõtmete näol saad anda aasta eelarvesummale valemi, mille alusel see kuudele jaotatakse.

Oletame, et kõik kuud saavad Eelarves sama väärtuse va mai, juuni, juuli ja august, mille väärtused peaksid olema suuremad. Juuni, juuli ja august saavad väärtuseks 2, mai 3 ja kõik teised kuud 1. Summaks on 17, mis on aasta Eelarve.

Kui aastelarve summa on 100, saab iga kuu teatud protsendi sellest summast. Võid kaalud sisestada protsentidena, kuid ei pea seda tegema. Pea meeles, kui sisestad protsente, mis peavad kokku andma 100, siis iga protsendi muutmise muudab ka kogusummat.

Eelarvevõtmed tuleb kirjeldada nii, et need vastaksid Sinu eelarvestamise meetoditele. Nt kui alustad aasta eelarvesummast ning jagad selle kvartalitele, peab Eelarvevõti koosnema neljast reast, iga kvartali kohta üks. Kui töötad kuu andmetega, peab iga Eelarvevõti koosnema kaheteistkümnest reast, jne.